

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1910. Första Kammaren. Nr 14.

Fredagen den 11 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet greve *Hamilton* aflämnade Kungl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående uppförande af ett hospital på Frösön invid Östersund;

2:o) angående anordnande af sanatorievård åt vissa statstjänare;

3:o) angående vidtagande af åtgärder för bevarande af Näs slottsruin;

4:o) angående pension å allmänna indragningsstaten för navigationsskoleföreståndaren P. A. Maijströms änka Ebba Charlotta Maijström, född Odin;

5:o) angående understöd å allmänna indragningsstaten åt affidne generalmajoren Otto Ludvig Beckmans minderåriga söner Herbert Ottokar Beckman och Allan Ottokar Beckman; samt

6:o) angående försäljning af den till Hanekinds häradshöfding anslagna kronolägenheten Måshult nr 1 i Skeda socken.

Justerades protokollet för den 4 i denna månad.

Herr talmannen yttrade: I fråga om riksdagsarbetets ordnande för den närmaste tiden framåt får jag för kammaren tillkännagifva, att i enlighet med inom talmanskonferensen därom hållen öfverläggning komma inom nästa vecka arbetsplena att hållas onsdags middag, torsdag och, om så påfordras, fredag. Därefter och intill torsdagen den 31 mars komma plena att hållas endast för bordläggning, skrivelser expedierande och voteringspropositioners justering — allt såvida icke något oförutsett inträffar.

Torsdagen den 31 mars blir första arbetsplenium efter påsk, hvilket börjar kl. 12 middagen med gemensamma voteringar.

Anmälades och bordlades

lagutskottets utlåtanden och memorial:

nr 27, i anledning af väckt motion om förbud mot öppenbållande på söckendag af badinrättning och rakstugor samt herr- och damfrisérsalong utöfver viss tid;

nr 28, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 7 kap. 1 § strafflagen;

nr 29, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förbud mot nattarbete af män m. m.;

nr 30, med anledning af återremiss från Andra kammaren af lagutskottets utlåtande nr 15 i anledning af väckt motion om tillägg i förordningen den 17 maj 1872 angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradssting; och

nr 31, i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af 16 § 2 och 6 mom. värnpliktslagen; äfvensom

jordbruksutskottets utlåtande och memorial:

nr 1, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet; och

nr 34, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i anledning af väckt motion om kostnadsfri utstämpling af till försäljning afsedt virke inom skyddsskogsområde.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 29, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående rätt för kvinna att innehafva klockarbefattning;

nr 30, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändring af eller tillägg till 154 § utsökningslagen; samt

nr 31, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående beredande af möjlighet för vissa samhällen att på mindre betungande villkor med full äganderätt komma i besittning af gatumark, som upplåtits till allmänt begagnande.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet herr *Barthel-sons* den 9 innevarande mars bordlagda motion, nr 55, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till förordning med tulltaxa för inkommande varor, såvidt angår tullsatsen å tallfrö och kottar af *pinus silvestris*.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran lagutskottets den 9 innevarande månad bordlagda utlåtanden nr 20—26

äfvensom Första kammarens tillfälliga utskotts samma dag bordlagda utlåtande, nr 5.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts under dagen aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående uppförande af ett hospital på Frösön invid Östersund;

2:o) angående anordnande af sanatorievård åt vissa statstjäre; och

3:o) angående vidtagande af åtgärder för bevarande af Näs slottsruin.

Föredrogos och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts denna dag aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående pension å allmänna indragningsstaten för navigationsföreståndaren P. A. Majjströms änka Ebba Charlotta Majjström, född Odin; och

2:o) angående understöd å allmänna indragningsstaten åt afidne generalmajoren Otto Ludvig Beckmans minderåriga söner Herbert Ottokar Beckman och Allan Ottokar Beckman.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts under sammanträdet aflämnade nådiga proposition till Riksdagen angående försäljning af den till Hanekinds häradssbor anslagna kronolägenheten Måshult nr 1 i Skeda socken.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag, hvarefter kammaren åtskildes kl. 3.18 e. m.

In fidem

A. v. *Krusenstjerna*.

Lördagen den 12 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 5 i denna månad.

Företogs val af en suppleant i kammarens tillfälliga utskott nr 1. Därvid aflämnades 86 valsedlar, som godkändes, hvaraf 85 med parti-beteckningen »de moderata», samtliga upptagande endast namnet Lamm, och en med öfverskrift »förenade högern», i följd hvaraf till suppleant i kammarens tillfälliga utskott nr 1 blifvit utsedd herr *Lamm* från »de moderata».

Herr statsrådet grefve *Hamilton* aflämnade Kungl. Maj:ts nedan-nämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag angående ändrad lydelse af §§ 33 och 73 i förordningen om kommunalstyrelse på landet m. m.; och

2:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af § 40 i nådiga förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 samt § 42 i nådiga förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran lagutskottets nästlidne dag bordlagda utlåtanden nr 27—29.

Föredrogos och lades till handlingarna lagutskottets under går-dagen bordlagda memorial nr 30, i anledning af återremiss från Andra kammaren af lagutskottets utlåtande nr 15 i anledning af väckt mo-tion om tillägg i förordningen den 17 maj 1872 angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran lagutskottets sistlidne dag bordlagda utlåtande nr 31, äfvensom jordbruksutskottets samma dag bordlagda utlåtande nr 1.

Föredrogs och lades till handlingarna jordbruksutskottets under gårdagen bordlagda memorial nr 34, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i anledning af väckt motion om kostnadsfri utstämpling af till försäljning afsedt virke inom skyddsskogsområde.

Föredrogs ånyo lagutskottets den 9 och 11 innevarande mars bordlagda utlåtande nr 20, i anledning af väckt motion om rätt för sjömän att efter uppsägning afmönstra i svensk hamn. *Om rätt för sjömän att efter uppsägning afmönstra i svensk hamn.*

Till behandling af lagutskottet hade hänvisats en inom Andra kammaren af herr *C. G. Lindley* afgifven motion, nr 144, däri hemstälts, att Riksdagen ville endera besluta införa följande tillägg till sjölagen antingen som fristående paragraf eller med anknytning till någon annan lämplig paragraf, såsom § 84 i sjölagen:

Oafsedt hvad i hyresaftalet eller eljest i denna lag bestämmes, äge sjöman, då fartyget befinner sig i svensk hamn eller skyddad svensk redd, att erhålla entledigande, därest han hos befälhafvare eller ägare 24 timmar före fartygets afgang därom gjort framställning, eller ock,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till sådan ändring uti sjölagen, att sjöfolk gäfves rätt att med i lag bestämd uppsägningstid afmönstra i inhemska hamn.

Utskottet hade på anförda grunder hemställt, att ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Reservation hade afgifvits af herrar *Lindhagen*, *Petterson* från Södertälje, *Jansson* i Edsbäcken, *Åkerman* och *Karlsson* i Fjäl, hvilka hemställt, att Riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida och under hvilka betingelser sjöfolk kunde medgifvas rätt att före anställningstidens utgång afmönstra i inhemska hamn, äfvensom för Riksdagen framlägga det förslag till ändring i sjölagen, hvartill detta öfvervägande kunde föranleda.

Herr *Löfgren*. I den nu föreliggande frågan ber jag att få uttala min anslutning till reservanternas yrkande, hvilket lyder så: »att Riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida och under hvilka betingelser sjöfolk må medgifvas rätt att före anställningstidens utgång afmönstra i inhemska hamn, äfvensom för Riksdagen framlägga det förslag till ändring i sjölagen, hvartill detta öfvervägande kan föranleda». Reservanterna hafva sålunda endast hemställt om en utredning, huruvida en dylik lagstift-

Om rätt för sjömän att efter uppsägning afmönstra i svensk hamn. ning är lämplig, då däremot motionären framlagt ett bestämdt förslag i ämnet. Men då jag inte återfinner de synpunkter, som för mig äro bestämmande uti denna fråga, vare sig i motionen eller i reservanternas yttrande, ber jag att med några ord få motivera min ståndpunkt.

(Forts.)

Likasom utskottet anser jag en bestämd disciplinär ordning vara nödig ombord å fartyg. I likhet med utskottet finner jag också, att de särskilda förhållandena inom skeppstjänsten kräva ett särdeles fast arbetsaftal, hvars brytande bör åtminstone i regel vara förenadt med ansvarspåföljd. Men af denna regel följer ett korollarium: ju strängare man håller på ett aftals fullföljande, desto angelägnare är det att bestämma själfva aftalets innehåll efter billighetens fordringar. Eljest händer det, att spänningen mellan intresse och pliktkänsla blir för stark och aftalet brister, utan att dess brytande får den onda karaktär, som gör straffet berättigadt.

Denna synpunkt har i gällande sjölag ingalunda förbisetts. I 83 § sjölagen heter det, att »utan afseende å hvad i hyresaftalet må vara bestämdt angående tjänstetidens längd», så skall sjöman efter två eller i vissa fall tre års resor vara berättigad att afmönstra i första hamn. Vidare säges det i 85 §, på hvars bestämmelse jag särskildt ber att få fästa uppmärksamheten, att sjöman, som fått befordran till befälsplats på annat fartyg före tjänstetidens utgång, äger rätt till entledigande, »om han utan ökad utgift för redaren sätter annan duglig karl i sitt ställe». Båda dessa bestämmelser afse att reglera tvångsaftalet med hänsyn till eljest öfvermåktiga, motsatta intressen och stärka därigenom rymningspåföljdens auktoritet för normala fall.

Nu har motionären, om man håller sig till hvad han anför i sak, påyrkat lagstiftning om sjömans rätt att uppsäga hyresaftalet i ytterligare ett fall, nämligen då fartyget befinner sig i svensk hamn. Det kan väl aldrig vara motionärens mening att bli tolkad efter bokstafven, d. v. s. att äfven å fartyg, som uteslutande går mellan svenska hamnar, ett på viss tid slutet hyresaftal skulle när som helst kunna af sjöman uppsägas efter 24 timmar. Då skulle ju fartyget kunna blifva utan besättning. Inte heller torde han afse alla, utan väl endast *svenska* sjömän med sitt förslag. Äfven med dessa rättelser i formuleringen torde emellertid motionen äga en för vidsträckt affattning. Man kan väl icke begära, att en sjöman skulle hafva rätt att *vare sig* hos redaren eller hos befälhafvaren göra en dylik uppsägning, att gälla efter 24 timmar, ty om uppsägningen göres hos redaren och denne bor i Göteborg, under det att fartyget ligger i Stockholm, då skulle på dessa 24 timmar befälhafvaren knappast hinna få reda på uppsägningen. Motionärens förslag i detta hänseende innebär en orimlighet. Men å andra sidan lär icke kunna förnekas, att det finnes fall och torde icke så sällan förekomma, då det syfte, motionären gifvit uttryck åt, måste anses berättigadt.

Härvid är att märka, att sjölagen, i saknad af föreskrift i hyresaftalet, bestämmer tjänstetiden att utgå först då fartyget återkommit till förbyrningsorten eller, om hyra tagits i Sverige, till svensk hamn, där resan slutar. Funnes blott denna bestämmelse, skulle en karl få

irra omkring såsom den flygande holländaren; om fartyget icke komme tillbaka, skulle han aldrig blifva fri. Men därjämte är det nu stadgadt, att den som varit i tjänst två eller i vissa farter tre år, är berättigad att blifva fri från aftalet. I hvarje fall kan man dock komma till orimliga förhållanden. Det kan t. ex. inträffa, att en svensk sjöman, som förhyrts i Hamburg, efter nära två års resa kommer till sin hemort i Sverige samt att fartyget därifrån destineras icke till Hamburg utan till någon aflägsen utomeuropeisk ort. Sjömannen har i detta fall ingen möjlighet att afmönstra i Sverige, ehuru han är erbjuden fördelaktig plats i land eller i närmare farvatten. Afven om man från ser de numera icke så vanliga obestämda hyresaftalen, kan ungefär samma förhållande inträda, då sjöman kort före den bestämda tidens utgång anländer till svensk hamn, där han erbjudes utkomst men måste fortsätta med fartyget utomlands tills tiden är utlupen. Fråga är om icke under dylika förhållanden en sjöman bör hafva rätt att afmönstra, därest det kan ske utan förfång för fartygets säkerhet.

Vill man sammanfatta de fall, där tvångstjänsten kan komma att trycka alltför hårdt, så torde man finna dem i de vidsträcktare icke fasta traderna, där svensk sjöman, särskildt efter längre tids utrikes resor, återkommer till Sverige men nödgas fortsätta med fartyget till utländsk hamn. Möjligen kan samma förhållande anses gälla, där fartyg öfvergår från inrikes till längre utrikes sjöfart. Redan för närvarande finnes i sjölagen ett stadgande därom, att, om en sjöman tager hyra för viss resa och sedan destinationsorten förändras, så har han rätt att blifva entledigad, och analogien synes då bjuda, att enahanda rätt medgifves honom, om han tagit anställning för viss tid på ett fartyg i inhemsk fart. Anser man i dylika fall, att billigheten bör medföra en modifikation i aftalet utöfver de redan i sjölagen medgifna, får man nog emellertid icke alldeles följa den väg motionären anvisar. Utskottet synes mig med rätta anmärka, att man måste undvika osäkerheten af en hastigt påkommen uppsägning af hyresaftalet. Nej, men sjölagen anger själf de alternativa vägar man i så fall bör taga för att tillmötesgå motionens syfte. Antingen får man i 83 § sjölagen — den af motionären åberopade § 84 har icke, såvidt jag kan finna, något med denna sak att skaffa — göra ett tillägg, som gör själfva aftalet från början sådant, att svensk sjöman under vissa antydda betingelser är berättigad att afmönstra i svensk hamn. Eller, om man inte vill gå så långt, bör sjöman i dessa fall erhålla rätt enligt 85 § att sätta lika god karl i sitt ställe, vare sig genom befälhafvarens biträde eller eljest. Härvid kunna ju de i motionen utpekade förhållningarna bli till god hjälp. En dylik bestämmelse skulle, synes det mig, gifva befälhafvaren en ganska stark rygg gentemot redaren och mot pockande sjömän. Gifvet är ju, att man äfven här kan tänka sig svårigheter uppkomma, men jag tror att de i alla fall äro mera konstruerade.

Detta var nu den ena sidan af saken — att skälig hänsyn bör tagas till sjömannens personliga intressen, om tvångsaftalets moraliska värde skall kunna upprätthållas. En annan sida är den rent nationella och den är ingalunda minst viktig. Det klagas allmänt

Om rätt för sjöman att efter uppsägning afmönstra i svensk hamn.
(Forts.)

Om rätt för öfver att vårt goda sjöfolk går öfver till andra länders handelsflottor — de individuella och sociala skälen därtill vill jag denna gång icke sjömän att beröra — men hurudant är det rent yttre saksammanhanget vid denna efter uppsägning af flykt från den svenska flaggan? Jo, mina herrar, det är de utom- mönstra i lands afmönstrade svenska sjömännen, ursprungligen anställda å sven- svensk hamn. ska fartyg, som härvid företrädesvis rekrytera de främmande handelsflottorna. De tagas icke i svensk hamn, utan det är de i utländsk hamn afmönstrade svenska sjömännen, som det här företrädesvis gäller. Skulle det inte vara skäl att bevara en del åtminstone af dessa utvandrare för svensk jord eller svenskt skeppsdäck genom att rimligen lätta möjligheterna härtill?

(Forts.)

Och så till sist, ännu en sak. Nästa fråga på dagordningen angår en från det socialdemokratiska partiet i riksdagen väckt motion om en allmän revision af sjölagen. För att icke betunga protokollet för ofta begagnar jag tillfället att redan nu säga, att med den hastiga utveckling och den härmed följande utredning, som på olika områden just nu pågår inom särskildt den internationella sjörätten, det icke synes mig lämpligt att för närvarande vidtaga åtgärder för antagande af en helt ny svensk sjölag. Men intar man denna ståndpunkt, måste man i stället vara med om partiella ändringar, där dessa synas befogade, och helst där detta kan ske utan rubbning af sjölagens principer. Ett sådant fall tycker jag föreligger här, men skulle en närmare utredning visa, att det icke är lämpligt att ens så långt som jag antydt tillmötesgå motionens syfte, så binder ju icke reservationen Kungl. Maj:t. Däri anhålles endast, att Kungl. Maj:t ville taga i öfvervägande, huruvida och under hvilka betingelser den begärda lagstiftningen lämpligan kan komma till stånd. En sådan anhållan synes mig vara försiktig i samma mån som den behjartar ett rättvist kraf. Af det socialdemokratiska partiets motion om en allmän revision af sjölagen framgår tydligt nog att därmed företrädesvis åsyftas en hel omläggning af bestämmelserna om sjöfolkets ställning. Det är detta som hufvudsakligen intresserat motionärerna; de hafva icke haft någon anledning att taga initiativ till ändringar i civillagen, utan det är, som sagdt, hufvudsakligen sjöfolkets ställning och de disciplinära förhållandena ombord å fartyg, som af dem uppmärksammas. De af kammarens ledamöter, som icke vilja vara med härom, synas i stället böra förorda den jämkning i gällande lag, för hvilken reservanterna uttalat sig, om inte af annat skäl, så därför att de böra anse det lilla luftdraget från reservationen vara att föredraga framför de många vindarna från en allmän sjölagsrevision.

Af nu anförda skäl anser jag att den af reservanterna intagna ståndpunkten är berättigad, och anhåller jag därför att få yrka bifall till reservanternas förslag.

Herr Trygger: Jag är den siste ärade talaren tack skyldig för det erkännande, han gifvit lagutskottets utlåtande. Talaren understök nästan skarpare än utskottet, hurusom det icke kunde vara tanke på att bifalla motionärens förslag utan att vara tvungen att göra åtskilliga begränsningar, som emellertid alldeles strida mot syftet med motionärens förslag. Följaktligen kan jag icke gifva talaren

rätt då han säger, att vi nu borde taga reservationen och därigenom tillgodose motionärens syfte, ty motionärens syfte är något helt annat än det, som skulle framgå af reservationens antagande. Motionärens syfte är väl ganska tydligt, nämligen att möjlighet skall beredas honom att kunna lamslä sjöfarten här i landet och därmed lamslä hvarje export och hvarje import samt därmed också vår handel och industri, och till det syftemålet har lagutskottet icke velat medverka och jag förmodar icke heller denna kammare.

Om rätt för sjömän att efter uppsägning af mönstra i svensk hamn.
(Forts.)

Emellertid, om man, såsom den föregående talaren, ser saken från sjöfolkets synpunkt, kan man visserligen icke underlåta att erkänna, att det finnes fall, då billigheten kräfver, att en sjöman bör blifva fri från sitt aftal, äfven då gällande sjölag icke gifver honom någon juridisk rätt därtill. Men, mina herrar, den som har någon kännedom om huru det går till i praktiken, vet att en sjömans berättigade kraf i dylika fall alltid blifva från befälhafvarens och rederiets sida tillbörligen tillgodosedda, så att för det ändamålet behöfva vi sannerligen icke vidtaga några ändringar i sjölagen. Det vore dessutom nästan omöjligt att formulera en lagparagraf, som under alla förhållanden blefve tillfredsställande. I hvarje speciellt fall har man däremot att undersöka det berättigade uti sjömannens anspråk, och att låta härvid bero, så länge det visar sig, att billighetens kraf tillfredsställas, är naturligtvis för alla intresserade parter det bästa.

Hvad därefter beträffar den anmärkning, som talaren gjorde mot de nuvarande bestämmelserna, att de drifva den svenske sjömannen öfver i utländska rederiers tjänst, tror jag att den icke är berättigad. Det är visserligen sant, att det är åtskilliga svenska sjömän, som lämna svenska rederier för att tjäna i främmande handelsmariner, men orsaken härtill är icke, att de ej lika lätt bos oss som i dessa länder kunna blifva befriade från sitt aftal, utan orsaken, om den icke är lusten att försöka sig på något nytt i främmande land, är nog att de söka efter att få en bättre aflöning eller andra förmåner af ett eller annat slag. Och för öfrigt, hvar och en, som tagit någon del af huru den svenska sjöfarten arbetar på den stora fraktmarknaden, vet nog, att vi på våra fartyg ofta hafva sjömän från främmande nationer och att sålunda detta utbyte af sjöfolk i stort sedt öfverallt äger rum.

På dessa skäl skall jag be att få hemställa om bifall till lagutskottets förslag.

Herr Löfgren: Såsom redan utvecklats, innebär reservanternas yrkande icke mera, än att de skäligen kraf, som kunna föreligga i dylika fall, blifva tillgodosedda. Huruvida motionärens syfte är det ena eller det andra, om det sträcker sig utöfver räckvidden af den nu framlagda motionen, är en sak för sig. Men så mycket synes mig visst, att, ifall däri ligger något berättigadt, statsmakterna halva allt intresse att taga det om hand för att undanröja anledningar till ett berättigadt missnöje.

Den ärade föregående talaren anmärkte, att förhållandet redan nu torde vara sådant, att, där en sjöman lämpligen och rimligen

Om rätt för
sjömän att
efter uppsäg-
ning af-
mönstra i
svensk hamn.

(Forts.)

bör befrias från sin tjänst före hyrestidens utgång, detta beviljas af redaren eller befälhafvaren. Jag tror också det. Jag har härutinnan samma mening som den ärade talaren. Men jag vet, att det funnits undantag. Jag vet, att det funnits befälhafvare, som därvidlag icke tillgodosett sjömännens intresse så, som önskligt vore. Och ifall praxis är sådan, som den ärade talaren sade, undrar jag, huruvida det icke kan vara lämpligt att fastslå denna praxis i lag genom att gifva en allmän regel. Som jag antydde, kan detta äga en viss betydelse äfven för befälhafvaren, som då ungefär vet, hvad han skall rätta sig efter. Om han nu entledigar — vanligen blir det befälhafvaren, som kommer att entlediga — sjömän i dylika fall, på grund af att han anser billigheten fordra det, utsätter han sig alltid för anmärkning mot åtgärden från redarens sida, men ifall han har lagen att stödja sig på, kan en sådan anmärkning ej förekomma.

Den ärade föregående talaren upptog mitt påstående om, att genom de svårigheter, som möta den som vill stanna i svensk hamn, svenskt sjöfolk kommer att taga hyra å andra nationers fartyg, och i likhet med mig betonade han, att orsakerna därtill vore mångahanda. De äro dels individuella och dels sociala, kanske mest individuella — däri gifver jag den föregående talaren rätt. Men jag har blott velat säga, att den rent yttre förutsättningen skapas genom att sjömännen i allmänhet tvingas att afmönstra i utländsk hamn. Det är gifvet, att det ju här gäller att skydda just sådana sjömän, som *vilja* stanna i Sverige, ty det är ett uttryck af denna vilja, som gör, att de önska afmönstring i svensk hamn, och det är deras intressen, som vilja stanna i Sverige, bygga familj här eller taga hyra på inländska farvatten — det är deras intressen, som det är fråga om att nu skydda. I 1864 års sjölag fanns ett stadgande, som sade, att, om sjöman ville gifva sig före hyrestidens utgång, han hade rätt att afmönstra i svensk hamn. Det är ett uttryck för samma tanke, som ligger i reservanternas förslag. Nämnda stadgande togs bort enligt sjölagskommitténs betänkande. Man ansåg, att giftaslystnaden skulle blifva för stark, att sjömännen skulle föregifva, att de ämnade gifva sig, för att blifva i tillfälle att lämna sitt fartyg i svensk hamn. Men nu gäller frågan, om man inte bör söka träffa en generell regel, som upptager det berättigade i den tanke, som låg till grund för nyssnämnda stadgande.

Jag ber att med hänvisning till hvad jag sagt fortfarande få yrka bifall till reservanternas förslag.

Herr Trygger: Jag vill endast konstatera en principiell olikhet mellan den siste ärade talaren och mig. Jag har den uppfattningen, att, när en lag faktiskt verkar godt, man icke skall söka ändra den, äfven om den skulle teoretiskt sedt i någon punkt vara ofullkomlig. Ty sannerligen, här finnas så många lagar, som kunna behöfva ändring, enär de icke verka i praktiskt afseende godt, att vi ej hafva tid med ett redigeringsarbete beträffande lagar, med hvilka det praktiska lifvet är fullt tillfredsställt i deras nuvarande skick.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att i afseende på förevarande utlåtande yrkats, dels att hvad utskottet

hemställt skulle bifallas, dels ock att kammaren skulle antaga det förslag som innefattades i den af herr *Lindhagen* m. fl. vid utlåtandet afgifna reservation.

Om rätt för sjömän att efter uppsägning af mönstra i svensk hamn.
(Forts.)

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Vid ånyo skedd föredragning af lagutskottets den 9 och 11 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

nr 21, i anledning af väckt motion angående revision af sjölagen,

nr 22, i anledning af väckt motion om förbud mot handel med tobaksvaror å restauranter och kaféer under sådan tid då tobaksbod skall hållas stängd enligt lagen angående förbud mot handels idkande å söckendag utöfver viss tid,

nr 23, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående söndagshvila inom vissa arbetsområden, och

nr 24, i anledning af väckt motion om sådant tillägg till gällande förordning angående utvidgad näringsfrihet, att rätten att utan anmälan eller tillstånd till salu kringföra lifsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter samt alster af inhemsk busslöjd må afse huru små partier som helst,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs ånyo lagutskottets den 9 och 11 i denna månad bordlagda utlåtande nr 25, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förpliktelse för arbetsgifvare, som antager utlänning i arbete, att ersätta däraf möjligen uppkommande kostnader för fattigvård m. m.

Om förpliktelse för arbetsgifvare att ersätta kostnader för utländska arbetares fattigvård m. m.

Lagutskottet hade till behandling förehaft en inom Andra kammaren af herr *N. Edv. Lindberg* väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 164, uti hvilken herr *Sven Linders* instämt, och hvarti motionären anhållit, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och därpå grundadt förslag till lag, hvarigenom arbetsgifvare i Sverige, som genom kontrakt eller annan öfverenskommelse antager utlänning i arbete, förpliktas att ersätta alla kostnader för stat eller kommun, som kunna uppstå, därest sådan arbetare faller allmänna fattigvården till last eller genom det allmännas försorg måste hemsändas till sitt land igen, eller därest i öfrigt genom införande af utländsk arbetskraft kostnader åsamkas det allmänna.»

Utskottet hade på åberopade skäl hemställt, att förevarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Reservation hade anförts af herrar *Widén*, *Pettersson* från Södertälje och *Ersson*, hvilka anført följande:

Om för-
pliktelse för
arbetsgifvare
att ersätta
kostnader för
utländska
arbetares
fattigvård
m. m.

(Forts.)

»I reservation till 1909 års lagutskotts i förevarande betänkande åberopade utlåtande yttrade herr Zetterstrand m. fl.:

'Motionärens framställning synes oss värd beaktande. Låt vara att hittills, såvidt känt är, arbetsgifvare, hvilka införskrifvit utländska arbetare, i allmänhet bekostat deras fattigvård och hemsändande, så lärer dock detta icke innebära någon garanti mot att dylika kostnader kunna komma att framdeles vältras öfver på staten eller kommunerna. Till förebyggande af en dylik eventualitet krävas nog vissa lagstiftningsåtgärder. Härvid torde jämväl böra tagas i öfvervägande, huruvida och i hvad mån det skall kunna åläggas äfven sådana arbetsgifvare, hvilka ej själfva införskrifvit eller låtit införskrifva utländska arbetare men dock längre eller kortare tid haft dem i sitt arbete att gälda kostnader af ifrågavarande slag.

Väl är det uppenbart, att ett lagstiftande i ämnet på ett med rättvisa och billighet öfverensstämmande sätt skall stöta på svårigheter, likasom ock att hänsyn måste tagas till internationella förhållanden. Men då en praktisk lösning af frågan om arbetsgifvarnes ifrågasatta ersättningsskyldighet till det allmänna väl borde kunna vinnas, samt faran för konflikt med utländsk rättsåskådning synes mindre i förevarande fall än beträffande den af Riksdagen begärda invandringslagen, med hvilken denna fråga står i ett ganska nära sammanhang, få vi hemställa,

att Riksdagen med föranledande af herr Lindbergs m. fl. ifrågavarande motion måtte anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, i hvad mån arbetsgifvare i Sverige, som genom kontrakt eller annan öfverenskommelse antager utlänning i arbete, må kunna förpliktas att ersätta de kostnader för stat eller kommun, som kunna uppstå, därest sådan arbetare faller allmänna fattigvården till last eller genom det allmännas försorg måste till sitt land hemsändas, samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill utredningen kan föranleda.'

På de i berörda reservation anförda skäl och då vi icke anse lämpligt eller af utredningen föränledt att nu gå längre, hafva vi ansett, att utskottet bort hemställa om en skrivelse sådan i ofvan berörda reservation föreslagits.»

Likaledes hade reservation antecknats af herr *Bergendahl* i fråga om motiveringen af utskottets utlåtande.

Herr *Bergendahl*: Jag ber att med några ord få redogöra för anledningen till den reservation jag i detta ärende afgifvit. Jag delar fullkomligt utskottets uppfattning, att motionen icke borde tillstyrkas, och jag har icke heller kunnat ansluta mig till reservanternas förslag, som jag anser vara för vidtgående. Jag inser nämligen till fullo betydelsen och i många fall äfven nödvändigheten af anlita af utländsk arbetskraft för den inhemska produktionen. Jag vet, att behof därutinnan finnes särskildt i Norrland och i våra gränstrakter. Jag har också förstätt, att, när det har gällt skapandet af en ny industriell verksamhet, ett sådant behof framträdte. Så har det varit

inom galoschfabrikationen, inom textilindustrien och glastillverkningen o. s. v. Men för detta ändamål har införskrifningen af utländsk arbetskraft afsett att bereda ett stadigvarande arbete, afsett en fortsatt verksamhet. Under sådant förhållande synes det mig vara obilligt att af arbetsgifvaren utkräva en ersättningsskyldighet, som eljest icke förefinnes. Det är också obilligt, att en arbetsgifvare skulle vara ersättningsskyldig, då han engagerar en utländsk arbetare, som redan inkommit i landet. Men det synes mig, som förhållandet vore annorlunda, om någon för ett tillfälligt behof införskrifver främmande arbetskraft. Jag har t. ex. att utföra ett byggnadsarbete, jag vill därvid hafva några stukaturarbeten verkställda eller andra dekora-tionsarbeten vidtagna och införskrifver för det ändamålet italienska arbetare, eller jag har att utföra ett större lossnings- eller lastnings-arbete och har behof af engelska dockarbetare, eller jag behöfver anlita utländska arbetare för ett säsongarbete — allt tillfälliga behof — då synes det mig, som om den, som införskrifver utländska arbetare för ett sådant tillfälligt arbetsbehof, också bör sörja för, att desse utländska arbetare ej komma att ligga kommunen eller det allmänna till last. Och vanligen torde genom arbetsaftalet sörjas därför. Men arbetsgifvaren har ej någon laglig skyldighet därtill. Det kan hända, att, när de införskrifna arbetarna komma in i landet och börjat sysselsättas, arbetsgifvaren finner, att han ej har den användning för dem, som han beräknat, eller att han finner dem ej uppfylla aftalet, och så lämnar han dem, och det blir ej annat, än att kommunen får taga hand om dem. Det anser jag vara hårdt för kommunen, och jag har inom utskottet gjort framställning om ett tillmötesgående af motionärens förslag med begränsning i detta hänseende och med begränsning af ersättningsskyldigheten äfven till tiden. Men då jag icke vann någon anslutning till detta förslag, har jag ansett, att utskottet i motiveringen bort gifva erkännande åt principen om en dylik ersättningsskyldighet. Och jag förmenar, att, då den invandringslag, hvarom Riksdagen gjort framställning, kommer att utarbetas, man därvid också må taga hänsyn till lämpligheten af bestämmelser i denna riktning.

Det är nu anledningen till min reservation. I det skick som frågan nu föreligger, herr talman, har jag icke något yrkande att framställa.

Herr Löfgren: Jag ber att få tillkännagifva, att jag i hufvudsak delar de synpunkter, som nyss uttalats af herr Bergendahl. Men just på grund däraf ber jag att få yrka anslutning till reservan-ternas förslag, som ej går ut på annat än en anhållan, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, *i hvad mån* arbetsgifvare i Sverige, som genom kontrakt eller annan öfverenskommelse antager utlänning i arbete, må kunna förpliktas att ersätta för honom uppkommande fattigvårds- eller liknande kostnader.

Jag har samma åsikt som utskottets majoritet därom, att det icke kan bli tal om, att arbetsgifvaren skall betala liknande kostnader, då han antager här i landet vistande arbetare, som på eget initiativ sökt arbete hos honom. Men frågan gäller just sådana fall, hvarom

*Om för-
pliktelse för
arbetsgifvare
att ersätta
kostnader för
utländska
arbetares
fattigvård
m. m.
(Forts.)*

*Om för-
pliktelse för
arbetsgivare
att ersätta
kostnader för
utländska
arbetares
fattigvård
m. m.
(Forts.)*

herr Bergendahl talat. Utskottet synes heller icke alls bestrida billigheten af, att stat och kommun befrias från utskylder för dylik införskrifven arbetskraft, men utskottet tyckes mena, att det är obehöfligt att lagstifta något i saken, emedan arbetsgifvaren vanligen är kontraktssenligt förpliktad att ansvara för hemförskaffningen. Ja, han är vanligen ansvarig för sjukvård också — i de kontrakt af ifrågavarande slag, som jag sett, har arbetsgifvaren varit förpliktad att gälda kostnader för sjukvård — men, märk väl, det är gentemot arbetaren, som han i sådant fall till följd af dem emellan träffad öfverenskommelse har denna skyldighet. Men om nu lagen är sådan, att den pålägger det allmänna skyldigheten att betala dylika kostnader, blir följden kanske oftast, att arbetsgifvaren låter kommunen betala, i hvilket fall kontraktsvillkoren ej komma till tillämpning. Är kontraktet ingånget mellan dessa båda enskilda personer, kan ju nämligen det allmänna aldrig återropa det till sin förmån.

För öfrigt är det så ibland, att i en del kontrakt dylik ansvarighet för arbetsgifvaren ej är stipulerad, och då vet jag ej, hvarför ej lagen skulle kunna reglera för dylika fall. Är det för öfrigt praxis, som jag tror, att arbetsgifvaren villigt betalar för arbetaren i dylika fall både hemförskaffning och sjukvård, vet jag ej, hvarför det icke äfven här skulle gälla, att denna goda praxis skulle genom lag fastslås.

På tal om kontrakt om införskrifvande af utländsk arbetskraft tillåter jag mig att till sist göra en erinran, som kan vara af intresse särskildt för dem af herrarne, som komma att sitta i det särskilda utskottet för arbetsaftsfrågans behandling. Vanligen har man ju icke att syssla med andra typer af arbetsaftal, i populär bemärkelse taget, än med personliga aftal och så kallade kollektivafstal, hvilka sistnämnda antingen ingås mellan parternas organisationer eller mellan en arbetsgivare och ett flertal arbetare. Med afseende å den utländska arbetskraft, som införskrifves, är det två aftalstyper, som äro särskildt beaktansvärda. Den ena är, att en arbetsgivareorganisation sluter aftal med enskilda arbetare. Denna kontraktstyp kan ju formellt sedt erbjuda intresse, men torde ej medföra några svårigheter vid lagbehandlingen. Men därjämte förekommer också af dylika kontrakt den typen, att en arbetsgivare eller en arbetsgivareorganisation gör upp med en utländsk agent eller vissa arbetsförmän om en verklig leverans af arbetskraft, och i detta sistnämnda fall synes det mig finnas utrymme för oberättigadt exploaterande af arbetskraft, som lagarna böra taga hänsyn till. Särskildt synes fara där framträda för, att kostnader som de ifrågavarande kunna komma att ej bli täckta.

Som sagdt, jag skulle vilja påyrka en lagstiftning ungefär i den riktning, som angifvits af herr Bergendahl, och då jag anser, att denna mening är tillgodosedd genom reservationen, ber jag, att få yrka bifall till densamma.

Herr Trygger: Med denna fråga förhåller det sig ungefär på samma sätt som med den nyss behandlade. Det har icke visat sig något praktiskt behof af lagstiftning i den af motionären föreslagna riktningen, och därför har lagutskottet afstyrkt motionen. Men äfven

om man skulle godkänna den uppfattning, som herr Bergendahl och sedermera äfven den siste talaren gjort sig till tolk för, bör man väl dock icke antaga reservationen. Ty, som herrarna se, går denna betydligt längre. Reservanterna anse, att Kungl. Maj:t äfven skulle undersöka, om icke sådana arbetsgifvare, hvilka ej själfva införskrifvit utländska arbetare, likwisst skola vara skyldiga att betala ersättning, när de af dem använda arbetarna ha varit utlänningar. Reservanterna förutsätta själfva, att detta kan leda till ganska svårlösta frågor, särskildt med hänsyn till förhållandet till främmande makter. Vill man däremot begränsa sig så, som herr Bergendahl gjort, duger det icke att antaga reservationen. Och för att nå det syfte, som herr Bergendahl vill vinna, behöfver man ingen ny lagstiftning, enär erfarenheten visat, att förhållandena utan sådan ordna sig på ett tillfredsställande sätt.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att i afseende på förevarande utlåtande yrkats, dels att hvad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock att kammaren skulle antaga det förslag, som innefattades i den af herr *Widén* m. fl. vid utlåtandet afgifna reservation.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Vid ånyo skedd föredragning af lagutskottets den 9 och 11 innevarande månad bordlagda utlåtande nr 26, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående lagstiftning om ersättning för skada, som orsakas jordägare genom byggnad eller plantering å angränsande fastighet, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af Första kammarens tillfälliga utskotts den 9 och 11 innevarande mars bordlagda utlåtande, nr 5, angående Andra kammarens fattade beslut om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utsättande å kronodebetsedlarna af tid och ställe för uppborädsstämma, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning af bankoutskottets den 8 och 9 i denna månad bordlagda utlåtanden och memorial:

nr 6, angående förslag till ändringar i aflöningsstaten för riksbanken;

Om förpliktelse för arbetsgifvare att ersätta kostnader för utländska arbetares fattigvård m. m.
(Forts.)

nr 7, angående afskrifning af osäkra fordringar vid riksbankens afdelningskontor i Göteborg, Malmö, Karlstad, Luleå, Nyköping, Vänersborg, Växjö och Östersund,

nr 8, i anledning af fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning om höjning af anslaget till arfvoden åt e. o. tjänstemän och vaktmästare i riksgäldskontoret,

nr 9, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående sättet för likviderande af förfallen skuld å statslån till Östra Blekinge järnvägsaktiebolag,

nr 10, i anledning af väckt motion om anslag till utgifvande af en uppslagsbok öfver 1910 års lagtima riksdags verksamhet, och

nr 11, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 16 § lagen för Sveriges riksbank,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa betänkanden hemställt.

Om utredning rörande placering af penningförvaltande institutioners kapital m. m.

Föredrogs ånyo bankoutskottets den 8 och 9 innevarande månad bordlagda utlåtande nr 12, i anledning af väckt motion angående utredning i fråga om placering af penningförvaltande institutioners kapital m. m.

I en inom Första kammaren väckt, till bankoutskottet för förberedande behandling remitterad motion nr 24, hade herr *Alb. Bergström* hemställt, att Riksdagen beflagade anhålla, det Kungl. Maj:ttäcktes låta utreda, om penningförvaltande institutioner för improduktiva och deras rörelse främmande ändamål i så stor utsträckning använt penningar, att detta i afsevärd grad skadat produktionen och statens ekonomiska intressen, samt, om så befundes vara händelsen, vidtagna de åtgärder, hvartill en dylik utredning kunde förledda.

Utskottet hade på anförda grunder hemställt, att herr Bergströms förevarande motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Herr Bergström: Den fråga, som här föreligger, rör sig inom de mera betänksamma kretsar, som hafva produktionen till hufvudintresse, och man får icke förundra sig öfver detta, då rörelsemedlen hos oss äro relativt dyra i jämförelse med rörelsemedlen i de större industriländer, med hvilka vi hafva att konkurrera. Jag är därför öfvertygad om, att saken icke kan undgå att i närmaste tiden komma under lagstiftarens behandling, och jag anser det under sådana förhållanden vara en fördel, att frågan väckes härifrån och i första hand kommer under behandling i denna kammare, hvilken jag förutsätter kan göra det lugnast och på det sätt, att ett lyckligt resultat uppnås. Emellertid har på frågans nuvarande ståndpunkt ej af mig kunnat utvecklas sådana skäl, att jag ens för egen del kunnat hoppas, att utskottet skulle tillstyrka motionen. Under sådana förhållanden har jag intet yrkande att framställa.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, biföll kam-
maren hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt.

Föredrogos och hänvisades till konstitutionsutskottet de under
sammanträdet aflämnade kungl. propositionerna.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande nr 8, i anledning af väckt mo-
tion om ändrad lydelse af § 24 i förordningen om landsting;

statsutskottets utlåtanden:

nr 10, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen
under andra, tredje, fjärde, femte, sjätte, sjunde och åttonde hufvud-
titlarna gjorda framställningar om provisorisk löneroglering för befatt-
ningshafvande i statsdepartement samt vissa centrala ämbetsverk; och

nr 21, i anledning af Riksdagens år 1909 församlade revisorers
berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte där-
till hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1908;
äfvensom

bevillningsutskottets betänkande nr 11, i anledning af *dels* Kungl.
Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse af
3, 8, 41 och 58 §§ af förordningen den 18 september 1908 angående
stämpelafgiften, *dels ock* i ämnet väckta motioner.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen
första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredrag-
ningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 12,24 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Måndagen den 14 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet greve *Hamilton* aflämnade Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m.

Herr vice talmannen erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag tillåter mig hemställa, att kammaren måtte för sin del besluta, att ett särskildt utskott, bestående af sexton ledamöter, åtta från hvardera kammaren, skall tillsättas för behandling af ej mindre Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om prästerskapets aflöning än äfven de ytterligare framställningar, som kunna komma att af Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i detta ämne eller andra i omedelbart samband därmed stående frågor.

För den händelse kamrarna enas om tillsättande af ett särskildt utskott för behandling af nämnda fråga, hemställer jag vidare, att kammaren ville besluta att för ledamöterna i utskottet från denna kammare välja fem suppleanter.

På gjord proposition beslöt kammaren för sin del, att ett särskildt utskott, bestående af sexton ledamöter, åtta från hvardera kammaren, skulle tillsättas för behandling af ej mindre Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag angående prästerskapets aflöning m. m., än äfven de ytterligare framställningar, som kunde komma att af Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i detta ämne eller andra i omedelbart samband därmed stående frågor.

Jämlikt § 37 mom. 1 riksdagsordningen skulle Andra kammaren inbjudas att i detta beslut förena sig med Första kammaren.

Protokollsutdrag angående detta ärende justerades och afsändes till Andra kammaren.

Vidare beslöts, att, därest ett särskildt utskott komme att tillsättas för behandling af nämnda kungl. proposition m. m., Första kammaren skulle utse fem suppleanter för sina ledamöter i utskottet.

Upplästes tre ingifna läkarintyg af innehåll, att greve *Lagerbjelke* samt herrar *Hult* och *Skytte* för närvarande af sjukdom hindrades att deltaga i riksdagsarbetet.

Vid föredragning af ett från Andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 177, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande, nr 9, angående herr Starbäckes motion om skrivelse till Kungl. Maj:t rörande uppbäfvande af föreskrifter om lärjungarnas vid de allmänna läroverken obligatoriska kyrkobesök beslöt Första kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott nr 2.

Vid föredragning af följande från Andra kammaren ankomna protokollsutdrag:

nr 176, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande, nr 8, i anledning af väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående förbättrad lokaltrafik å statens järnvägar; samt

nr 178, med delgifning af samma kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande, nr 10, i anledning af herr Lindhagens motion nr 202 angående skrivelse till Kungl. Maj:t beträffande utredning rörande kronans jorddonationer till industrien,

beslöt Första kammaren hänvisa dessa ärenden till sitt tillfälliga utskott nr 1.

Anmälades och bordlades Första kammarens tillfälliga utskotts utlåtande, nr 6, med anledning af en inom kammaren väckt motion nr 5 angående tjänsteårsberäkning för länsjügmästare.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran följande den 12 i denna månad bordlagda ärenden, nämligen konstitutionsutskottets utlåtande nr 8, statsutskottets utlåtanden nr 10 och 21 äfvensom bevillningsutskottets betänkande nr 11.

Afgåfvos och bordlades följande motioner:

nr 56, af herr *Stendahl*, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till förordning med tulltaxa för inkommande varor såvidt angår oljor och fett, vax m. m.; samt

nr 57, af herrar *Danström* och *Berg, Volrath*, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till förordning med tulltaxa för inkommande varor såvidt angår juteväfnader.

Vid föredragning af Kungl. Maj:ts under sammanträdet aflämnade nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m., blef denna proposition på begäran bordlagd.

På framställning af herr talmannen beslöts, att Första kammarens tillfälliga utskotts utlåtande nr 6 skulle sättas främst på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Justerades ytterligare tre protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 3,22 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Tisdagen den 15 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 8 i denna månad.

Upplästes följande två ingifna läkarintyg:

Att ledamoten af Riksdagens Första kammare bruksegaren *Gunnar Ekelund* på grund af sjukdom (influenta) är förhindrad att t. v. deltaga i Riksdagens arbete, intygas härmed.

Stockholm den 15. 3. 1910.

Oscar Gibson,
leg. läkare.

Att ledamoten af Riksdagens Första kammare landtbrukaren *Olof Tønning*, som lider af halsböld, är oförmögen att under denna vecka deltaga i Riksdagens arbeten intygas på heder och samvete.

Stockholm den 14 mars 1910.

Harald Sundberg,
leg. läkare.

Upplästes ett från Andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 184, utvisande, att nämnda kammare antagit Första kammarens inbjudning om tillsättande af ett särskildt utskott för behandling af

ej mindre Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m.,

än äfven de ytterligare framställningar, som kunde komma att af Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i detta ämne eller andra i omedelbart samband därmed stående frågor.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med Andra kammarens talman finge föreslå, det Första kammaren ville besluta att företaga vid sammanträde, som komme att hållas under morgondagen, val af ledamöter, och vid sammanträde påföljande dag af suppleanter i det ifrågavarande utskottet.

Detta förslag antogs.

Sedan ifrågavarande proposition härefter föredragits, blef densamma hänvisad till det särskilda utskottet.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet nedannämnda, under gårdagen bordlagda motioner:

nr 56, af herr *Stendahl*, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till förordning med tulltaxa för inkommande varor, såvidt angår oljor och fett, vax m. m.; samt

nr 57, af herrar *Danström* och *Berg, Volrath*, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till förordning med tulltaxa för inkommande varor, såvidt angår juteväfnader.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran Första kammarens tillfälliga utskotts nästlidne dag bordlagda utlåtande, nr 6.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtande nr 6, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjätte hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet, och

samma utskotts memorial nr 20, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslag under riksstatens fjärde hufvudtitel;

bevillningsutskottets memorial:

nr 12, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande bevillningsutskottets betänkande nr 4, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förbud mot försäljning af brännvin m. m.; och

nr 13, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande nr 7, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående införande af lokalt veto med lika och direkt rösträtt beträffande detaljhandel med brännvin; äfvensom

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 35, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af två lägenheter från förra hospitalshemmanet Alboga nr 1 i Östergötlands län,

nr 36, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från $\frac{1}{2}$ mantal Flundrevalla nr 2 Berget eller Nolgård i Älfsborgs län,

nr 37, i anledning af väckta motioner med syfte att underlätta återgång af gjorda upplåtelse af afverkningsrätt å hemman i lappmarkerna,

nr 38, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder i syfte att landets kalmarker må göras fruktbarande, och

nr 39, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förbud mot mausergevärs användande vid jakt.

Aflemnades följande motioner:

nr 58, af herr *Clason*, om förhöjning af tullen å gäsleferverpastejer;

nr 59, af greffe *Hamilton, Alexander*, m. fl., i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till förordning med tulltaxa för inkommande varor, såvidt angår smördröttlar;

nr 60, af herr *Carlberg*, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till förordning med tulltaxa för inkommande varor, såvidt angår tackjärn och tackjärnsskrot m. m.; samt

nr 61, af herr *Larsson*, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till förordning med tulltaxa för inkommande varor, såvidt angår fönsterglas och spegelglas.

Dessa motioner blefvo hvar för sig på begäran bordlagda.

Herr Trygger erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag ber att få anhålla, att bland betänkandena på föredragningslistan till morgondagens plenum måtte främst uppföras de i dag första gången bordlagda ärendena och bland två gånger bordlagda ärenden först bevillningsutskottets utlåtande nr 11.

Denna hemställan bifölls.

Justerades två protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 2,55 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
